

17. Smittspårning/Epidemiologisk utredning vid STI

Smittspårningen bör påbörjas så fort som möjligt efter konstaterad eller stark misstanke på STI.

Vid konstaterad STI ska patienten omgående erhålla behandling (om den inte redan är insatt) och smittspårning ska påbörjas. Detta bör helst ske vid ett personligt besök på mottagningen. *Recept bör alltså inte skickas hem till patienten och smittspårning per telefon bör undvikas.*

Om den behandlande läkaren konstaterar eller misstänker att en undersökt patient har smittats av en smittspårningspliktig sjukdom skall läkaren eller annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens försöka få upplysning från patienten om vem eller vad som kan ha överfört smittan och om andra personer kan ha smittats. Den enskilde är skyldig att lämna de upplysningar han eller hon förmår lämna.

I lagen ges alltså möjlighet för annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens att ha ansvar för smittspårningen. Sådan kompetens kan erhållas vid SESAM- enheternas årligen återkommande smittspårningsutbildningar.

Rekommendation är att läsa Socialstyrelsens smittspårningsföreskrifter (SOSF 2005:23) och boken ”Smittspårning vid sexuellt överförbara infektioner” utgiven av Socialstyrelsen 2007.

Syftet med smittspårningen är att: -

- Förhindra komplikationer
- Minska smittspridningen

Smittspårning kan inte bedrivas utan patientens medverkan; en trygg och välinformerad patient är den bästa samarbetspartnern. Smittspårning tar tid och det är viktigt att ha möjlighet att samtala med patienten i lugn och ostörd miljö. Det är viktigt att informera patienten om sekretessen gentemot uppgivna partners.

Handläggning

När någon STI, som omfattas av smittskyddslagen, är diagnostiserad får patienten träffa kurator eller annan utbildad person för smittspårning. I samtalet informeras patienten om STI, om smittskyddslagen och de förhållningsregler som gäller t ex samlagsförbud. Patienten uppger sin/sina partners och man kommer överens om vem som skall kontakta partners och hur. Betona för patienten att hans/hennes

identitet alltid är skyddad och att smittspåraren vid kontakt med partner inte heller nämner tid eller plats för den sexuella kontakten.

Patienten får även information om prevention. I samtal om smittspårning skall man tala med patienten ensam, partnern skall inte vara med. *Det är absolut inte lämpligt att partner eller anhörig tolkar.*

För att få bekräftelse på att partner varit hos läkare för undersökning finns ett särskilt utformat brev s.k. partnerbrev med svarstalong (bil.1a och bil.1 b.) som smittspåraren skickar till partnern eller ger patienten för att ge vidare till sin partner.

Tänk på att minst tre personer bör vara inblandade i smittspårningskedjan, även om inte alla alltid går att identifiera!

Hur långt tillbaka i tiden skall man spåra smittan?

Huvudregel är att smittspåra från den senaste STI-testen. Om patienten inte testat sig senaste åren gäller:

Klamydia 12 månader

Vid klamydia bör man spåra 12 månader tillbaka, längre tillbaka efter individuell prövning.

Gonorré 12 månader

Smittspårning vid gonorré bör remitteras till SESAM- mottagning eller annan specialistmottagning.

Syfilis och hiv

Vid syfilis och hiv bör alltid smittspårning ske vid SESAM-mottagning eller annan specialistmottagning. Smittspårningens uppläggning blir i dessa fall mer individuell, beroende på anamnes och huruvida tidpunkt för primärinfektion kan fastställas.

Dokumentation

Anteckningar om smittspårningsarbetet förs i en separat journal s.k. smittspårningshandling (bil. 2a och 2 b) som förvaras hos smittspåraren. Anteckningar om partners namn får inte finnas i indexpatientens medicinjournal. Koppling skall dock kunna göras mellan smittspårningshandlingarna och patientens patientjournal.

Smittspårningshandlingarna, som är en allmän handling, förvaras hos smittspåraren separat från medicinjournalen och ska sparas i minst 3 år eller till dess att smittspårningen är avslutad.

Smittspårningshandlingens ska innehålla

- patientens identitet, adress, telefonnummer
- vilken sjukdom det gäller
- varifrån smittan kommit eller misstänkts komma från, d v s så noggranna uppgifter om kontakterna/partner som möjligt
- när och hur kontakten underrättats
- tid och plats för överförandet

Fallanmälan

I samband med smittspårningen görs fallanmälan via SmiNet till Smittskydd Stockholm. Scannad eller kopia av anmälan ska finnas i journalen. Anteckningar ska finnas i journalen att smittspårningen är påbörjad och avslutad samt namn på den som smittspårat.

Anmälan av avbruten behandling

Om patienten trots flera kallelser inte kommer till mottagningen för behandling och/eller smittspårning görs en anmälan till smittskyddsläkaren att patienten brutit mot förhållningsreglerna. Blankett finns att hämta på www.smittskyddstockholm.se

Kontaktanmälan

Bekräftelse på att indexpatientens partner/partners varit hos läkare för undersökning måste erhållas innan smittspårningen kan anses avslutad. Om denna bekräftelse inte inkommit inom 2 veckor skickas ytterligare ett brev för påminnelse. Försök görs också att nå partnern per telefon/mobil eller via indexpatienten. Om man inte lyckas nå alla partners görs en anmälan till smittskyddsläkaren.

Remiss

Om patienten vill söka en annan läkare för fortsatt behandling och/eller smittspårning remitterar behandlingsansvarig läkare till berörd läkare/mottagning på vanlig remiss.

Behandlande läkare har behandlingsansvar för patienten tills dess remissvar återsänts påskrivna av läkare.

Återbesök

Vid *klamydia* rekommenderas ett återbesök framförallt för att följa upp smittspårningen, men även för att se att behandlingen varit effektiv.

Vid *gonorrhé* krävs i regel 1-2 återbesök.

Vid *syfilis och hiv/aids* bedöms uppföljningen individuellt av specialistläkare.

Bilaga 1a

Sjukhusets namn

Ort och datum

adressatens (partners) namn

gatuadress

postadress

En person som behandlats för klamydia har uppgett att det är möjligt att också du kan vara smittad.

Klamydia är en bakterie som smittar vid intimt sexuellt umgänge. Infektion med denna bakterie kan ge upphov till flytningar och sveda från urinröret. Infektionen kan sprida sig till äggledarna hos kvinnan och bitestiklarna hos mannen och ge bestående skador. Det är vanligt att man har en klamydiainfektion utan att själv märka några symtom.

För din egen skull och för dina ev. partners skull måste du därför snarast söka upp läkare eller barnmorska för undersökning. Du ska naturligtvis skydda dig med kondom vid, alternativt avhålla dig från, sexuellt umgänge till dess att Du är undersökt och eventuellt fått behandling.

Undersökning och behandling för klamydia är kostnadsfritt och kan göras vid venereologiska mottagningar, närmaste ungdomsmottagning, vid vårdcentral eller vid barnmorskemottagning/mödravårdscentral.

OBS! Enl smittskyddslagen godtages enbart ett fåtal nätttest och inte hem- eller apotekstest, då du erhållit detta brev.

Tag med detta brev till läkaren, som då vet vilka prover som ska tas och efteråt kan meddela mig att du fått hjälp.

.....
*kurator/smittspåraren (namnteckning och förtydligande) adress
 och telefonnummer*

Ärendekod.....

Till vederbörande läkare eller motsvarande

Vi är tacksamma för din hjälp med omhändertagande av ovan rubr. person.

Undertecknad har idag undersöktf.....
 (namn på ovan rubr person – kan ifyllas i förväg av smittspåraren)

Datum behandlande läkare eller motsvarande

Klinik/mottagning

Återsänds till: Kurator/smittspåraren

Adress

Bilaga 1 b.

Sjukhusets namn

Ort och datum

adressatens (partners) namn
 gatuadress postadress

PÅMINNELSE**En person som behandlats för klamydiainfektion har uppgett att det är möjligt att också du kan vara smittad.**

Klamydia är en bakterie som smittar vid intimt sexuellt umgänge. Infektion med denna bakterie kan ge upphov till flytningar och sveda från urinröret. Det är vanligt att man har en klamydiainfektion utan att själv märka några symtom. Infektionen kan sprida sig till äggledarna hos kvinnan och bitestiklarna hos mannen och ge bestående skador.

För din egen skull och för dina ev. partners skull måste du därför snarast söka upp läkare eller barnmorska för undersökning. **Om detta inte sker är vi annars tvungna att anmäla till smittskyddsläkaren.** Du ska naturligtvis skydda dig med kondom vid, alternativt avhålla dig från, sexuellt umgänge till dess att Du är undersökt och eventuellt fått behandling.

Undersökning och behandling för klamydiainfektion är kostnadsfri och kan göras vid venereologiska mottagningar, närmaste ungdomsmottagning, vid vårdcentral eller vid barnmorskemottagning/mödravårdscentral.

OBS! Enl smittskyddslagen godtages varken nät- hem- eller apotekstest, då du erhållit detta brev.

Tag med detta brev till läkaren, som då vet vilka prover som ska tas och efteråt kan meddela mig att du fått hjälp.

.....
smittspårarens namnteckning och förtydligande

..... *titel,*
linik, adress och telefonnummer

Ärendekod...

Till vederbörande läkare/mottagning

Vi är tacksamma för din hjälp med omhändertagande av ovan rubr. person

Jag har idag undersökt f.....
 (namn på ovan rubr person – kan ifyllas i förväg av smittspåraren)

Ort datum.....

.....
 Behandlande läkare eller motsvarande

Återsänd till kurator/smittspårare!
 Adress, se ovan!

Smittspårningshandling

Bilaga 2 a

**Utredningsformulär för smittspårning vid
 gonorré**

klamydia

Sign:

Dat:

.....

Indexpatienten:

Namn: Personnr:

Adr./mobil/telefon:

.....

Remiss/hänvisning från:

Behandlande läkare: Diagnosdatum:

Typ av behandling: Datum för behandling:

Datum för anmälan enl. Smittskyddslagen:

Sannolik smitta i utlandet nej ja land/länder.....

Datum för påbörjad smittspårning:

Datum för avslutad smittspårning:

Senaste test:

Smittspårningen omfattar ≥ 1 år 6 mån 3 mån från senaste test

Antal aktuella partner/s: varav identifierbara inom Sverige:.....

Övrigt:

Smittspårningshandling

Bilaga 2 b

Partner nr av (.....) **Diagnos: klamydia** Sign:.....
gonorré Dat:.....
 Indexpatient anm. kod:.....

Indexpatientens uppgifter:

Namn på partnern/ alias: man kvinna

Adress:.....

Telefon/mobil:.....

Ålder(ca): Andra kännetecken:

fast partner f.d. fast partner tillfällig

Kontakttid: Var?

Kondom: alltid aldrig delvis/ibland

Behandlad: nej vet ej ja När och var?..... Informerad/ tillsagd

Smittspårarens utredning/framtagna uppgifter:

Namn:

Adress:

Personnr.:

Övrigt:

Tidigare testdatum: neg. pos.

Åtgärder/Kallelse

Indexpatient Talong medskickad annan överenskommelse.....

Smittspårare
 Telefon.....

Brev 1 Datum.....Brev 2 Datum.....

Anmälan enl. Smittskyddslagen:.....

Testad datum, mottagning: neg pos. okänt

Smittspårningen avslutad: den..... oanträffbar